

Till
Regeringskansliet
LI2025/02146

Remiss

Datum
2026-02-05

Vår referens/våra referenser
Unionen

SOU 2025:120 Effektivare organisation och genomförande av statlig väg och järnväg – Unionens remissvar

Utredningen om effektivare organisation och genomförande av statlig väg och järnväg har haft i uppgift att föreslå en ny struktur och ramar för alternativa former för organisering och genomförande av infrastrukturinvesteringar. Förslagen ska skapa förutsättningar för ökade effektiviseringsvinster och ett snabbare genomförande av infrastrukturinvesteringar. Utredningen lämnar förslag om bildandet av ett statligt bolag för genomförande av transportinfrastrukturinvesteringar, hur ett sådant bolag ska vara inriktat, hur urval av objekt för bolaget ska ske samt en strategi för offentlig-privat samverkan vid transportinfrastrukturprojekt.

Unionen välkomnar en utredning om hur transportinfrastrukturen ska organiseras och finansieras. Både svenska vägar och järnvägar har under lång tid varit underfinansierade. Stora underhållsskulder och avsaknaden av nyinvesteringar hotar tillväxten av jobb, försämrar svensk beredskap och försvårar svenskt klimatarbete. Behovet av gods- och persontransporter kommer fortsätta öka över hela landet. För att råda bot på det bristande nuläget kan svensk transportinfrastruktur inte gå i gamla spår, utan måste bygga nya.

Utredningens huvudsakliga förslag är införandet av ett statligt bolag med uppgift att genomföra och förvalta utvalda transportinfrastrukturprojekt. Detta inkluderar att planera, projektera, bygga och underhålla väg- och järnvägsprojekt. Syftet är att skapa institutionell konkurrens med Trafikverket, vilket i sin tur förväntas skapa effektiviseringsvinster i form av reducerade kostnader och snabbare genomförande. Förslaget är inspirerat av liknande bolag i länder som Danmark, Norge och Finland, där bland annat Nye Veier i Norge visat på mycket goda kostnadsminskningseffekter. Bolaget ska enligt förslaget inte ska generera intäkter eller vinst och ska finansieras genom årliga anslag från statsbudgeten, snarare än brukaravgifter. Enligt utredarna möjliggör detta en höjd initiativförmåga utan försvagat ansvarsutkrävande.

Unionen ser positivt på förslaget. Att möjliggöra nytänkande och nya rutiner som kan leda till lägre kostnader och snabbare genomförande av infrastrukturprojekt är välkommet.

Unionen ser positivt på att Trafikverket behåller ägandet och driften av infrastrukturen. Både väg- och järnvägsnät är centrala tjänster som staten tillhandahåller privatpersoner och näringsliv. Att ansvaret över infrastrukturen stannar i statens regi är därför viktigt och möjliggör ett tydligare ansvarsutkrävande.

De järnvägsprojekt som utredaren nämner som exempel för det nya bolagets startportfölj ligger i två fall av tre i linje med Unionens bild av viktiga satsningar. Norrbottenbanan mellan Umeå-Luleå, där en simultanutbyggnad norrifrån kan komplettera den utbyggnaden söderifrån som Trafikverket påbörjat, samt spårutbyggnad mellan Hässleholm och Lund ses båda två av Unionen som prioriterade projekt utifrån att de möjliggör för företag att växa, ökad beredskap, och lägre utsläpp. Utredarna har inte berört projekt utanför nationell plan och nuvarande finansiell ram. Det är olyckligt, då många projekt med stor nytta för Sveriges företag och pendlare antingen lyfts ut eller inte inkluderats i nationell plan. Projekt såsom Nya Ostkustbanan eller satsningar mellan Oslo-Stockholm kan i Unionens mening vara relevanta för bolaget.

Unionen är sammanfattningsvis positiv till utredningens förslag om ett nytt statligt bolag för transportinfrastrukturprojekt. Arbetet med nya projekt behöver effektiviseras och genomföras snabbare än vad som görs idag. Den konkurrens som uppstår mellan Trafikverket och det statliga bolaget måste nyttjas och erfarenhetsutbyte mellan de två vara en naturlig del av arbetet. Med det sagt kommer den föreslagna strukturen med risker. . Därför är det viktigt att det statliga bolagets riktlinjer utformas så att relevanta projekt färdigställs resurseffektivt och skyndsamt, så att Sveriges transportinfrastruktur som helhet gynnas av bolaget. Men framför allt är det viktigt att svensk transportinfrastruktur får en fullgod finansiering, både vad gäller underhåll och nya projekt, för att gynna svensk ekonomi och grön omställning.

Peter Hellberg, Förbundsordförande, Unionen